

forholdet er herefter ved selve Lovgivningen ordnet saaledes, at det ikke kan antages at være til Hindrer for Udviklingen af et godt og fremadskridende Agerbrug, ligesom det heller ikke kan være ubekendt, at et saadant nu ofte findes paa bortfæstede Gaarde. Det vil ialtfald være indlysende, at den ved Arbejdninger ofte nødvendiggjorte Behæftelse af Selveiergaarde i mange Tilfælde fuldt saa meget kan lægge Hindringer i Veien for Udviklingen af et fremadskridende Agerbrug ved disse.

Loven af 19de Februar 1861, der tilsteder fri Jorpagtning paa hvilket som helst selv det korteste Aaremaal af tidligere fæstpligtige Gaarde, naar de i 20 Aar have været i Selveie, maa jo ogsaa antages at være gaaet ud fra, at det var stemmende med Almenvellet og ikke til Hindrer for Agerbrugets Udvikling, at et Brugsforhold indførtes, selv paa ganske smaa Eiendomme. Den Slags Jorpagtninger ere allerede nu ikke saa ganske ualmindelige, men efterhaanden som dette nye Brugsforhold vinder større Udbredelse, vil det vistnok blive erkjendt, at der for de mindre Jordbrugs-Bedkommende klæber flere Misligheder ved dette nye paa fri Kontrakt hvilende Jorpagtningsforhold end ved det tidligere Lobbestemte Fæsteforhold. En saadan Bruger vil i hvert Fald i langt ringere Grad end Fæsteren have Udfigt til at opnaa nogen Sikkerhed for, „at den Tid, Flid og Kræfter, han anvender paa Gaardens og Grundens Forbedring, kommer ham selv og hans Børn og Arvinger efter ham til Nytte.“

Mindretallet kan derfor ikke være enig i, at de tidligere Grunde til at arbejde for Fæsteforholdets Ophør endnu ere tilstede i fuldt Maal, end sige da, at de, som Flertallet antager, skulde være forøgede ved Agerbrugets store Fremskridt. Det maa tvertimod siges, at det under vore nuværende Forhold nærmest vil bero paa tilfældige personlige Forhold, om man finder det bedste Agerbrug paa en Fæstegaard eller en Selveiergaard. Naar dette er Tilfældet, og naar Antallet af bortfæstede Gaarde tillige væsentlig ved

Salg efter frivillig Overenskomst er nedbragt saa betydeligt, at der nu kun findes omtrent 5000 saadanne ved Siden af ca. 65,000 Selveier- og Arvefæstegaarde, synes de statsøkonomiske Grunde, der maasse med nogen Føie kunde gjøres gjældende for en Mennefsaalder siden, nu kun at veie lidt, og af Hensyn til det almene Vel er der ganske sikkert ingen Grund til at fremtvinge Fæstegaardenes Salg.

Derimod skal det ingenlunde benegtes, at det vilde være et Gode for de tilbageværende Fæstere, om ogsaa de, ligesom de Fæstere, der allerede have kjøbt, kunde komme i Besiddelse af den Kapital, der udgjør Forskjellen mellem en billig Salgspris og Gaardenes Værdi i Handel og Wandel. Men en Indskriden med Tvangsforanstaltninger fra Statens Side kan dog selvfølgelig ikke med nogen som helst Føie begrundes derpaa, at den vilde være til Fordel for den ene Part.

Flertallet formener, at Godseiernes Billighedsfølelse overfor de gamle Fæstefamilier sandsynligvis er i en højt betænkelig Afstagen og ansøger til Begrundelse for denne sin Anskuelse nogle Tal, der oplyse, i hvilket Forhold Indfæstningen, de aarlige Afgifter og Salgspriserne paa Selveiergaarde ere stegne i de sidste 30 a 40 Aar. Af disse Tal synes det imidlertid at fremgaa, at Fæsterne ogsaa nu for Tiden sidde under billige Billaar. Holder man sig til de seneste Tal, der have mest Interesse, fordi de vedrøre Nutidens Forhold, er det oplyst, at Salgsprisen for Selveiergaarde i Tiden fra 1865—69 var 4,732 Kr. for hver Td. Hartkorn, og at Pengeværdien af de aarlige Afgifter af Fæstegodsset i Tiden fra 1860—69 var 42 Kr. 66 Ore for hver Td. Hartkorn. De aarlige Afgifter udgjorde altsaa ikke engang 1 pCt. af Gaardenes Værdi i Handel og Wandel. Hertil maa selvfølgelig lægges Værdien af Indfæstningen, der i Tiden fra 1860—69 var gennemsnitlig 654 Kroner 12 Ore for hver Tønde Hart-